

AFFECTIEVE VAARDIGHEDEN van passief ontvangen naar geïnternaliseerde waarden

Krathwohl, Bloom & Masia (1964); Decety & Ickes (2011); Durlak, Weissberg, Dimnicki, Taylor & Schellinger (2011); Salovey & Grewal (2005).

NIVEAU	WAT & HOE?	Synoniemen
1: ONTVANGEN Van bewustzijn naar selectieve aandacht. De bereidheid om stimuli te ontvangen en de gevoeligheid om deze gewaar te worden. Ontvankelijkheid, een open houding leren ontwikkelen.	1.1 Bewustzijn - de leerling heeft zijn of haar aandacht alleen gericht op de stimuli.	Besef ontwikkelen, bewust worden van,
	1.2 Bereidheid om te ontvangen - beschrijft de fase waarin hij of zij de stimuli van andere stimuli onderscheiden heeft en bereidwillig is aandacht te besteden aan de stimuli (deze niet te ontwijken of vermijden). Een oordeel uit kunnen stellen.	Opletten, aandacht hebben voor anderen, open staan voor (tolerant zijn), oog hebben voor, aanvoelen, emoties van anderen signaleren, gevoelig zijn voor sociale problemen, vragen stellen,
	1.3 Gecontroleerde of selectieve aandacht - de leerling is zich bewust van bepaalde stimuli en zoekt bewust naar bepaalde stimuli. Cognitieve controle over eigen emoties. Gefocuste aandacht.	Aandachtig waarnemen, verschillende stemmingen of sferen kunnen onderscheiden, alert zijn op waarden, waarden begrijpen
2: BEANTWOORDEN - uit observaties blijkt dat de leerling regelmatig reageert op affectieve stimuli en enigszins gemotiveerd en betrokken is.	2.1 Meedoen, stilzwijgend instemmen - de leerling voldoet slechts aan de verwachtingen of verplichtingen.	Meedoen, voldoen aan de gestelde eisen, verwachtingen of verplichtingen, conformeren
	2.2 Bereidheid te beantwoorden - de leerling beantwoordt in toenemende mate vanuit een zelf gevoelde verplichting, er is sprake van een vrijwillige inbreng: de leerling wil uit zichzelf beantwoorden.	Actief luisteren, actief meedoen, instemmen, kennis nemen van actuele kwesties, verantwoorden, helpen, samenwerken, emoties van anderen begrijpen
	2.3 Met voldoening beantwoorden - de leerling reageert nu eveneens affectief. Er is sprake van interesse voor een onderwerp, deze interesse wordt getoond. Er is sprake van plezier, enthousiasme, geestdrift en doorzettingsvermogen.	Gemotiveerd en met enthousiasme werken aan, plezier beleven aan, oprecht geïnteresseerd zijn, in dialoog gaan, discussiëren, een eigen mening durven geven, doorvragen, doorzetten, actief samenwerken
3: WAARDEREN; BETROKKENHEID (ATTITUDE) Een toename in de internalisering van waarden vindt plaats zodra het gedrag van een leerling voldoende consistent is ten aanzien van het belang van een bepaalde waarde.	3.1 Het accepteren van een bepaalde waarde. Overtuigd zijn. Er is sprake van emotionele, impliciete acceptatie van een voorstel of regel en van consistentie in het reageren op soorten objecten of fenomenen die gerelateerd zijn aan de overtuiging.	Bereid zijn de eigen mening te herzien, waarden kunnen hanteren en nastreven, perspectieven en waarden van anderen erkennen en herkennen, zich (emotioneel) in kunnen leven in de ander, empathische betrokkenheid tonen, overeenkomsten met de ander kunnen zien,
	3.2 Voorkeur ontwikkelen voor een waarde. Vanuit betrokkenheid of overtuiging handelen, vanuit waarden iets nastreven, doorzetten.	Verantwoordelijkheid nemen om anderen te betrekken bij, verantwoordelijkheid nemen voor het eigen leren, bewust verschillende perspectieven in overweging nemen bij het vormen van een mening, actief betrokken zijn bij, actief participeren in, zorgzaam handelen
	3.3 Betrokkenheid vanuit overtuiging. Loyaliteit naar een positie, groep of kwestie tonen; vanuit waarden handelen en diepere betrokkenheid met een bepaalde waarde ontwikkelen; gemotiveerd zijn.	Overtuigd zijn, initiëren, toegewijd zijn, vertrouwen hebben in, zorgvuldig zijn, betrouwbaar zijn, jezelf motiveren voor, jezelf inzetten voor, zelfstandig en verantwoordelijk handelen, compassie tonen met, constructief samenwerken met anderen
4: ORGANISEREN Als de leerling zich op een succesvolle manier bepaalde waarden eigen heeft gemaakt wordt hij of zij geconfronteerd met situaties waarin meer dan één waarde belangrijk is. Dat leidt vervolgens tot de noodzaak van het organiseren van waarden in een systeem.	4.1 Conceptualiseren van waarden. De leerling begrijpt op een abstracter, meer conceptueel niveau hoe bepaalde waarden verbonden zijn aan de eigen waarden. Besef van systemen ontwikkelen.	Karakteristieken proberen te achterhalen van bepaalde doelen of waarden; weloverwogen meningen vormen over bredere, maatschappelijke kwesties; systeembewustzijn ontwikkelen
	4.2 Organiseren van een waardesysteem, prioriteiten stellen en genuanceerd afwegen. De leerling zou hier een geheel van waarden, misschien zelfs ogenschijnlijk tegenstrijdige waarden met elkaar moeten kunnen verbinden. In ideale zin zou hier sprake van een harmonieus en consistent geheel moeten zijn. De leerling formuleert een levensfilosofie. In realiteit zal het geheel (nog) niet volledig harmonieus of consistent zijn.	Alternatieven afwegen (vanuit bepaalde standpunten, overtuigingen of achtergronden); respecteren; van perspectief kunnen wisselen; jezelf verplaatsen in; afwegen van individuele belangen en gemeenschappelijke belangen; wederzijdse afhankelijkheid begrijpen; doelen, waarden kunnen vaststellen op basis van ethische principes en democratische idealen; waardevolle inspiratiebronnen kennen en kunnen vinden
5 HANDELEN VANUIT EEN WAARDENSYSTEEM - internaliseren van waarden of waardesysteem - consistent gedrag. Het proces van internalisering en organisatie: de leerling reageert zeer consistent op waardegeladen situaties en deze hanteert daarbij samenhangende waarden, een waardesysteem, een structuur, een wereldbeeld.	5.1 Samenhangende waarden. Dit geheel van samenhangende waarden zorgt voor consistentie in geïnternaliseerde waarden, attitudes en wijze van denken en handelen. Hierbij kun je spreken van een neiging om op een bepaalde manier te handelen, of zich te gedragen (dat kan bewust of onbewust zijn).	Bereid zijn het eigen oordeel te herzien en het eigen gedrag aan te passen op basis van nieuw bewijs; problemen en kwesties beoordelen op basis van situaties, inhouden, doelstellingen en consequenties in plaats van op basis van vaste, dogmatische principes of vanuit emotioneel wensdenken
	5.2 Karakterisering van het eigen waardesysteem. Dit is het punt waarop de mate van internalisering het sterkst is en waarbij de nagestreefde doelen gevarieerd zijn evenals het getoonde gedrag. Hierbij spreken we over het wereldbeeld of de levensfilosofie van een individu. De nagestreefde doelen zijn veelomvattend en interne consistent. Ze zijn kenmerkend voor een individu. Bewust handelen in relatie tot de wereld.	Ontwikkelen van een eigen gedragscode voor het inrichten van het eigen leven, gebaseerd op ethische principes in overeenstemming met democratische idealen; ontwikkelen van een levensfilosofie; zelfverantwoordelijkheid; vanuit een persoonlijke visie handelen; rekening kunnen houden met andere waarden of visies; gemeenschapszin; synergie nastreven; anderen inspireren of motiveren